YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
5 päivänä heinäkuuta 1983 *

Asiassa 171/82,

jonka Tribunal de grande instance de Lyon on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Biagio Valentini

vastaan

ASSEDIC, Lyon,

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) 46 artiklan sekä ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti J. Mertens de Wilmars, jaostojen puheenjohtajat P. Pescatore, A. O'Keeffe ja U. Everling sekä tuomarit A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans, O. Due, K. Bahlmann, Y. Galmot ja C. Kakouris,

julkisasiamies: G. F. Mancini,
kirjaaja: P. Heim,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal de grande instance de Lyon on esittänyt 2.6.1982 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 24.6.1982, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen, joka koskee sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) 46 artiklan sekä ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklan tulkintaa.

2 Kysymys on esitetty Biagio Valentinin ja Lyonin Association pour l'emploi dans l'industrie et le commercen (ASSEDIC) (teollisuuden ja kaupan työvoimayhdistys) välisessä riita-asiassa.

3 Italian kansalainen Biagio Valentini työskenteli Italiassa vuoteen 1957 ja on sen vuoksi saanut siellä 60 ikävuodesta alkaen eli vuodesta 1974 maksuihin perustuvaa vanhuuseläkettä, jonka määrä on 15 Ranskan frangia (FRF) päivää kohden ja jota maksaa Istituto nazionale per la previdenza sociale (INPS) (kansallinen sosiaalihuollon laitos).

4 Biagio Valentini työskenteli tämän jälkeen Ranskassa vuosina 1963–1977, ja on saanut siellä 63 ikävuodesta alkaen eli siitä lähtien, kun hän vuonna 1977 lakkasi tekemästä palkkatyötä, työstä eroamisen yhteydessä toimeentulon turvaamiseksi maksettavia "eroamistulotakuuseen" (*garantie de ressources démission*) perustuvia etuuksia.

5 Eroamistulotakuu otettiin Ranskassa tilapäisesti käyttöön 13.6.1977 tehdyllä kansallisella ammattialojen välisellä sopimuksella, jolla täydennettiin ja muutettiin työstä erottamisen yhteydessä toimeentulon takaamiseksi maksettavaa "erottamistulotakuuta" (*garantie de ressources licenciement*) koskevaa 27.3.1972 tehtyä kansallista ammattialojen välistä sopimusta, jolla puolestaan täydennettiin 31.12.1958 tehtyyn yleissopimukseen liitettyä asetusta, jolla perustettiin kansallinen ammattialojen välinen työttömyysvakuutusjärjestelmä ja joka perustui *code du travail*'n (työoikeutta koskeva laki) L 351–5 pykälään. Järjestelmää hallinnoivat ASSEDICit, jotka hallinnoivat myös järjestelmän kassoja ja jotka yhdessä muodostavat Union interprofessionnelle pour l'emploi dans l'industrie et le commercen (UNEDIC) (teollisuuden ja kaupan ammattialojen välinen liitto).

6 Tulotakuun (*garantie de ressources*) perusteella maksettavia lisiä myönnetään yli 60-vuotiaille eroaville työntekijöille edellyttäen, että he ovat kuuluneet kymmenen vuoden ajan työntekijöiden sosiaaliturvajärjestelmään työttömyysvakuutusjärjestelmän soveltamisalalla työskentelynsä vuoksi ja että he osoittavat työskennelleensä yhtäjaksoisesti yleensä yhden vuoden ajan yhdessä tai useammassa yrityksessä eroa edeltäneiden viiden vuoden aikana.

7 Lisien määrä päivää kohden on 70 prosenttia kolmen viimeisen työskentelykuukauden aikaisen päiväpalkan keskiarvosta. Lisiä voidaan kuitenkin pienentää soveltaen yli 60-vuotiaiden työttöminä olevien työntekijöiden tilanteeseen liittyviä erityislisiä koskevasta järjestelmästä annetun asetuksen liitteeseen 13.6.1977 tehdyn muutoksen 38 pykälää. Kyseisellä säännöksellä, joka kuuluu edellä mainittuun, 13.6.1977 tehtyyn ammattialojen väliseen kansalliseen sopimukseen, pyritään rajoittamaan kyseisiä lisiä "siten, että kun niihin lisätään yhtä päivää vastaavat vanhuusetuudet, saa molempien etuuksien määrä olla yhteensä enintään 70 prosenttia viitepäiväpalkasta".

8 Lyonin ASSEDIC myönsi Biagio Valentinille eroamistulotakuuseen perustuvia lisiä, joiden edellytykset hän täytti yksinomaan Ranskassa työskentelynsä perusteella. ASSEDIC kuitenkin vähensi hänelle maksamastaan päiväkohtaisesta määrästä Italian vanhuuseläkkeen määrän, 15 FRF päivässä, siten että molempien etuuksien määrä yhteensä ei ylittänyt 70 prosenttia aikaisemmasta päiväpalkasta.

9 Biagio Valentini haki muutosta laskentatapaan Tribunal de grande instance de Lyonista, joka lykkäsi asian käsittelyä

"kunnes Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on 14.6.1971 annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 46 artiklaa ja Rooman sopimuksen 51 artiklaa tulkiten ratkaissut, voiko Ranskassa asuva Italian kansalainen, joka saa Italiassa 60 ikävuodesta alkaen maksettavaa vanhuuseläkettä ja Ranskassa tulotakuuta, joka on 70 prosenttia hänen päiväpalkastaan, kuten työttöminä olevien palkattujen työntekijöiden lisiä koskevasta järjestelmästä annetun asetuksen liitteeseen 13.6.1977 tehdyssä muutoksessa säädetään, vaatia, että näitä säännöksiä sovelletaan siten, että hänen Italian eläkkeensä maksetaan päällekkäin 70 prosenttia päiväpalkasta olevan Ranskan lisän kanssa, vai onko päinvastoin niin, että kyseistä lisää maksavalla ranskalaisella ASSEDIC-laitoksella on oikeus vähentää lisän määrästä italialaisen laitoksen maksamat määrät".

10 Kansallisen tuomioistuimen päätöksestä ilmenee, että esitetyllä kysymyksellä pyritään ensisijaisesti selvittämään, kuuluvatko asiaa koskevissa Ranskan säännöksissä säädettyjen tulotakuun perusteella maksettavien lisien kaltaiset etuudet

asetuksen (ETY) N:o 1408/71 46 artiklan soveltamisalaan niin, ettei kansallisia päällekkäisyyden estäviä säännöksiä voida soveltaa. Tarkemmin sanottuna kysymys koostuu kahdesta osasta. Ensimmäisessä osassa pyritään selvittämään, onko tulotakuun perusteella maksettavan kaltainen lisä luonteeltaan samanlainen kuin kyseisessä asetuksessa tarkoitettu vanhuuseläke. Toisessa osassa puolestaan pyritään selvittämään, voidaanko kansallisia tai yhteisön päällekkäisyyden estäviä ehtoja soveltaa, kun otetaan huomioon kyseisten etuuksien luonne ja ETY:n perustamissopimuksen 51 artikla.

11 Kysymyksen ensimmäisestä osasta pääasian kantaja, Ranskan hallitus ja komissio huomauttavat, ettei Ranskassa eroamistulotakuuseen perustuvien etuuksien kaltaisia etuuksia voida pitää vanhuusetuuksina joko siksi, kuten Lyonin ASSEDIC ja Ranskan hallitus väittävät, että kyseessä ovat työttömyysetuudet, tai siksi, kuten komissio väittää, että kyseessä ovat sellaiset erityiset etuudet, joita ei toistaiseksi ole tarkoitettu asetuksessa (ETY) N:o 1408/71, minkä vuoksi kyseisiä etuuksia ei voida pitää "luonteeltaan samanlaisina" kuin vanhuuseläkettä.

12 Sitä vastoin Italian hallitus väittää, että kyseessä olevan etuuden kaltaisia etuuksia on pidettävä "luonteeltaan samanlaisina" kuin vanhuusetuuksia, kun otetaan huomioon niiden oleelliset tekijät, ennen kaikkea ikä.

13 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sosiaaliturvaetuuksia on erilaisten kansallisten säännösten ominaispiirteistä riippumatta pidettävä samanlaisina, jos niiden tarkoitus ja päämäärä, laskentaperusta ja myöntämisedellytykset ovat samanlaiset. Sitä vastoin etuuksien luokittelussa oleellisina tekijöinä ei voida pitää yksinomaan muodollisia ominaispiirteitä.

14 On syytä ottaa huomioon, että asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 46 artiklassa tarkoitetuille vanhuusetuuksille on tyypillistä ennen kaikkea se, että niillä pyritään turvaamaan sellaisten henkilöiden toimeentulomahdollisuudet, jotka tietyn iän saavutettuaan lopettavat työskentelyn eivätkä enää ole velvollisia olemaan työvoimahallinnon käytettävissä. Lisäksi 46 artiklassa säädetyssä etuuksien yhteenlaskemista ja pro rata -laskentaa koskevassa järjestelmässä lähdetään siitä, että etuudet rahoitetaan ja saavutetaan tavanomaisesti edunsaajan omien maksujen perusteella ja että ne lasketaan sen mukaan, kauanko he ovat kuuluneet kyseiseen vakuutusjärjestelmään.

15 Tämä käy ilmi myös asetuksen (ETY) N:o 1408/71 III osaston 3 luvun säännöksistä, erityisesti 45 artiklasta ja kuudennesta perustelukappaleesta, jonka mukaan asetuksen tavoitteet "on saavutettava erityisesti laskemalla yhteen kaikki kaudet, jotka otetaan huomioon eri kansallisissa lainsäädännöissä, kun on kyse oikeuden

saamisesta etuuksiin ja tämän oikeuden säilyttämisestä sekä etuuksien laskemisesta", sekä kahdeksannesta perustelukappaleesta, jossa viitataan nimenomaisesti eri jäsenvaltioissa vakuutuskausien perusteella saavutettuihin vanhuusetuuksiin.

16 Vaikka kyseessä olevan kaltaisilla etuuksilla on tarkoituksensa ja päämääränsä – erityisesti tietyn iän saavuttaneiden henkilöiden toimeentulomahdollisuuksien turvaaminen – puolesta tiettyjä yhtäläisyyksiä vanhuusetuuksiin, ne eroavat kuitenkin vanhuusetuuksista selvästi, kun otetaan huomioon niiden laskentaperusta ja myöntämisedellytykset verrattuna asetuksen (ETY) N:o 1408/71 perustana olevaan yhteenlaskemista ja pro rata -laskentaa koskevaan järjestelmään.

17 Ne eroavat vanhuusetuuksista myös siltä osin, että niillä on työllisyyspolitiikkaan liittyvä tavoite, sillä ne auttavat vapauttamaan lähellä eläkeikää olevien palkattujen työntekijöiden hallussa olevia työpaikkoja nuoremmille työttömille. Tällainen tavoite on syntynyt vasta asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanon jälkeen yhteisöä useiden vuosien ajan koetelleen talouskriisin myötä.

18 Komissio on antanut neuvostolle asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täydentämistä koskevan esityksen kyseessä olevien etuuksien kaltaisten etuuksien erityispiirteiden ottamiseksi huomioon.

19 Kyseessä olevia etuuksia ei näin ollen voida pitää luonteeltaan samanlaisina kuin asetuksen (ETY) N:o 1408/71 46 artiklassa tarkoitettuja vanhuusetuuksia.

20 Mitä tulee kysymyksen toiseen osaan, joka koskee kansallisten päällekkäisyyden estävien ehtojen sovellettavuutta, asetuksen (ETY) N:o 1408/71 12 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion säännöksiä etuuden vähentämiseksi, keskeyttämiseksi tai peruuttamiseksi tapauksissa, joissa ne menevät päällekkäin yhden tai useamman sosiaaliturvaetuuden kanssa, voidaan soveltaa, vaikka oikeus sellaisiin etuuksiin on saavutettu toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, sikäli kuin nämä etuudet eivät ole samanlaisia kuin työkyvyttömyyden, vanhuuden, kuoleman tai ammattitaudin perusteella saadut etuudet.

21 Näin ollen ei ole tarpeen tarkastella, mitä kansallisia päällekkäisyyden estäviä säännöksiä sovellettaisiin, jos kyseiset etuudet olisivat samanlaisia etuuksia kuin asetuksen (ETY) N:o 1408/71 12 artiklan 2 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitetut vanhuusetuudet.

22 Sen sijaan 12 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen osalta on todettava, että se on yhteensopiva perustamissopimuksen 51 artiklan kanssa, jossa ei kielletä soveltamasta päällekkäisyyden estäviä kansallisia säännöksiä siinä tapauksessa,

että etuudet – kuten nyt käsiteltävänä olevat etuudet – eivät ole samanlaisia kuin asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 tarkoitetut työkyvyttömyyden, vanhuuden, kuoleman tai ammattitaudin perusteella myönnettävät etuudet. Mikäli kansallisia päällekkäisyyden estäviä säännöksiä sovelletaan samalla tavoin kaikkien jäsenvaltioiden kansalaisiin niin, ettei heidän kansalaisuuttaan oteta huomioon, ei kyseessä ole ETY:n perustamissopimuksen 48 artiklassa tarkoitettu syrjintä.

23 Esitettyyn kysymykseen on vastattava, että Ranskan säännöksissä säädettyjen eroamistulotakuun perusteella maksettavien lisien kaltaiset etuudet eivät kuulu asetuksen (ETY) N:o 1408/71 46 artiklan soveltamisalaan, ja mikäli tällaiset etuudet ovat muiden jäsenvaltioiden vanhuuseläkkeiden kanssa päällekkäisiä, ei yhteisön oikeus estä soveltamasta kansallisia päällekkäisyyden estäviä sääntöjä.

Oikeudenkäyntikulut

Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan ja Italian hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunal de grande instance de Lyonin 2.6.1982 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Ranskan säännöksissä säädettyjen eroamistulotakuun perusteella maksettavien lisien kaltaiset etuudet eivät kuulu asetuksen (ETY) N:o 1408/71 46 artiklan soveltamisalaan, ja mikäli tällaiset etuudet ovat muiden jäsenvaltioiden vanhuuseläkkeiden kanssa päällekkäisiä, ei yhteisön oikeus estä soveltamasta kansallisia päällekkäisyyden estäviä sääntöjä.

	Mertens de Wilmars	Pescatore	O'Keeffe
Everling	Mackenzie Stuart	Bosco	Koopmans
Due	Bahlmann	Galmot	Kakouris

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä heinäkuuta 1983.

P. Heim
kirjaaja

J. Mertens de Wilmars
presidentti